

1923 TARİHLİ TÜRK-RUM NÜFUS MÜBADELESİNİN NİĞDE’NİN DEMOGRAFİK YAPISINA ETKİSİ

Yard. Doç. Dr. Salih ÖZKAN*

ÖZ: Lozan barış görüşmeleri sırasında imzalanan, Türkiye’deki Rumlar ile Yunanistan’daki Müslümanların değişimine ilişkin anlaşma, her iki ülke açısından önemli sonuçlar doğurmuştur. Hemen belirtelim ki, insanların doğup büyüdüğü topraklardan zorla başka yere göç ettirilmesi bir insanlık dramıdır. Ancak Yunanistan’ın ele geçirdiği yerlerde uyguladığı politika bunu zorunlu hale getirmiştir. Çünkü Yunanistan ele geçirdiği yerleri millileştirmek için burada yaşayan başka unsurlara her türlü baskıyı yapıyordu. Aynı politikayı Batı Anadolu’yu işgali sırasında da uygulayınca Türk-Rum iki unsur arasında oluşan düşmanlık bu iki halkın bir arada yaşamasını imkânsız hale getirmiştir.

Bunun yanında hem Türkiye hem de Yunanistan ülkesindeki başka unsuru göndermek suretiyle azınlık sorunundan kurtuluyor, milli devlet olma şansı yakalıyordu. Başlangıçta, özellikle ekonomik ve sosyal alanlarda bazı uyum problemleri yaşansa da zorunlu göç her iki ülkeyi de milli bir konuma getiriyordu.

Niğde de bu göç olgusunun en yoğun yaşandığı illerden birisi olmuştur. Göçten önce % 30 civarında gayrimüslimin yaşadığı Niğde, göçten sonra % 100 bir Türk şehri haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Yunanistan, Nüfus Mübadelesi, Lozan Antlaşması, Niğde.

The Exchange of Turkish and Greek Population in 1923 and its Effects on Niğde’s Demographic Distribution

ABSTRACT: The treaty, signed during Lousanna Peace negotiations, regarding the exchange of the muslims living in Greece and Greeks living in Turkey resulted in important developments for the both countries. It should be stressed that compulsory exchanging of the people (renoving them from their own lands where they grew up) is a real cruelty for them but it had to be carried out in the areas where Greece implemented its policy because the people were under pressure by

---

* Niğde Üni. Eğitim Fak. Sosyal Bilgiler Eğitimi Böl., salihozkan66@hotmail.com

Greece, which wanted to nationalize its newly-captured areas. After it implemented the same nationalization policy when invading the West Anatolia, the hostility occurred between both nations and living together in the same land became impossible.

Meanwhile, both Turkey and Greece were sending minorities living in their lands to other countries and the two countries were getting of the minority problem and getting the chance of being a country of one nation. Although they first encountered adaptation problems in terms of economic and social aspects, compulsory migration started making the two countries become national.

Niğde was one of the cities where that compulsory migration took place in significant numbers.

Niğde, whose population had had 30% non-muslim minority before the migration, became a Turkish city with % 100 rate.

Key Words: Turkey, Greece, The exchange of people, Lousanne Peace Treaty, Niğde

GİRİŞ

Lozan Barış Antlaşması'na ekli olarak, Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan "Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokol" her iki ülkenin de demografik yapısında önemli sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu protokolün birinci maddesinde; "İstanbul'da oturan Rumlar ile Batı Trakya'da oturan Müslümanlar dışında, Türk Topraklarında yerleşmiş olan Rum Ortodoks dininden Türk uyrukları ile Yunan topraklarında yerleşmiş Müslüman Yunan uyruklarının 1 Mayıs 1923 tarihinden başlayarak zorunlu mübadelesine girişilecektir" (Soysal, 1989:177-184) deniyordu. Böyle bir hüküm her iki ülkeye de bünyesinde bulunan bir etnik unsuru büyük ölçüde sınır dışı etme fırsatı veriyordu.

Zaten batılı devletlerin himayesinde milliyetçilik duygularıyla ortaya çıkan, başta Yunanistan olmak üzere tüm Balkanlı devletler, milli devlet olabilmek için bünyesinde bulunan farklı unsurlardan kurtulmak için her türlü yola başvuruyorlardı. Milli devlet olma arzusu içerisinde bulunan genç Türk devleti açısından da mübadele ona bu fırsatı verecek bir uygulamaydı. Cumhuriyeti kuran nesil, kozmopolit Osmanlının bu yapısından kaynaklanan sıkıntılara şahit olmuşlar, yabancı devletlerin azınlıklar adına Osmanlının iç işlerine karışmalarının getirdiği sonuçları bizzat yaşamışlardı. Hatta çocukluk ve gençlik yıllarını birlikte geçirdikleri azınlıkların, Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı sırasında kendilerine karşı savaştıklarını görmüşlerdi.

XX. Yüzyıl milliyetler çağıydı. Bu yüzyıla girerken, homojen bir yapı arz eden devletler güçlü devletler olmuşlar, Almanya ve İtalya gibi milli birliğini tamamlayanlar güçlenmiş, kozmopolit yapıya sahip olanlar ise, Osmanlı ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibileri de dağılmaktan kurtulamamıştır. Mübadele uygulaması, yeni Türk Devleti'nin dış

politikasında önemli bir değişime fırsat tanıyordu. Artık Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı döneminde devletin önemli bir problemi olan azınlıklar sorunundan kurtulmuş oluyordu. Bundan sonra azınlıkları bahane ederek devletin iç işlerine müdahale imkânı kalmıyordu. Türkiye’den giden Rumlar, devleti azınlık probleminden kurtarıırken, Türkiye’ye gelen Türkler de ülke içinde nüfusun mütecanisleşmesini sağlıyordu (Arı, 2000:1). Aslında bu olgu tek taraflı da değildi. Yaklaşık 2 milyon insanın kendilerine sorulmaksızın, birçok acılara katlanarak gerçekleştirecekleri bu “zorunlu göç” Türkiye ve Yunanistan, her iki millî devleti de gelecekteki muhtemel azınlık problemi korkusundan, kısacası “ötekiler” endişesinden kurtaracak, homojen bir nüfus yapısı ortaya çıkaracaktır (Demirözü, www.lozanmubadeleleri.org).

1. Türkiye’nin Genel Demografik Yapısında Meydana Gelen Değişiklik

Millî Mücadele’den çıkan Türkiye’de, mübadelenin hemen öncesinde, demografik yapı büyük ölçüde değişmiş nüfusta meydana gelen azalmanın yanında, şehirleşme oranı da gerilemişti. Türkiye’nin 1923 sınırları içerisindeki nüfusu 1914 yılında 16.300.000 iken, 1923 yılında bu sayı tahminen 12.359.093’e düşmüştür (İpek, 2000:161). Bu düşüş yaklaşık % 24’lük bir orana tekabül etmektedir. Nüfusun azalmasının üç temel nedeni vardır;

1. Türk nüfusun savaşlarda uğradığı kayıp ki, yaklaşık bir milyon civarındadır.
2. Erkek nüfusun askerde olması sebebiyle doğum oranında meydana gelen azalma,
3. Savaş yıllarındaki tutumu nedeniyle ülke dışına göç etmek zorunda kalan gayri müslim nüfus.

1914–1925 tarihleri arasında Türkiye dışına göç eden bir milyonu aşkın Rum nüfusun, 800.000 kadarı sanat ve ticaret erbabıydı (İpek, 2000:161) ve hemen tamamı şehirlerde oturmaktaydı. Bu durum şehirlerdeki nüfus dengesinin bozulmasına sebep olmanın yanında, sanayi ve ticaret alanında önemli bir iş gücü açığının oluşmasına yol açmıştır. Bu açık kırsal alandan nüfusu şehre çekmek suretiyle doldurulamadığı gibi, mübadele ile gelenler de bu dengesizliği düzeltmemiştir. Zira gelen mübadillerin büyük çoğunluğu köylü nüfus olduğu için köylere yerleştirilmişlerdir.

Türkiye dışına göç hareketleri bir önemli sonuç daha ortaya çıkarmıştır. O da 110.000 Rum ile 77.000 Ermeni’nin dışında, bütün gayri-müslimlerin ülkeyi terk etmesiyle Türkiye’nin % 99’u Müslüman bir ülke haline gelmiş olmasıdır.

2. Niğde'nin Demografik Yapısına Etkisi

Türkiye genelinde meydana gelen bu nüfus hareketlerinin Niğde'ye daha büyük oranlarda yansıdığı görülmektedir. 1914 nüfus verilerine göre; % 30 Rum % 2'si Ermeni¹ olmak üzere toplam % 32'lik gayrimüslim nüfusun yaşadığı Niğde'de, göç hareketi sonrasında, hiç gayri Müslim nüfus kalmamış, % 100'ü Müslüman hale gelmiştir. Bunun gibi Türkiye genelinde, gerek savaş yıllarından gerekse mübadele dolayısıyla nüfus azalması yine Niğde'de, diğer birçok ile nispetle daha fazladır. Dolayısıyla iskânla gelen göçmenlerin nüfusun en çok etkilediği yerlerden birisi de Niğde'dir. 1923–1930 arasında yapılan iskânlarla ülke genelinde meydana gelen artışın çok üzerinde bir artış Niğde'de olmuştur. Bu artışın yaklaşık % 30 civarında olduğu söylenebilir.

Mübadeleden hemen önce Niğde'nin nüfusu yaklaşık 45.000² civarındadır. Bu nüfusa ilave olarak yalnızca mübadele kapsamında olan 3969 hanede 15.750 kişi (Ağanoğlu, 2001: 298) gelmiştir. Ancak Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivleri'ndeki, güncellenmiş nüfus kayıt defterlerinden bu sayının tamamını tespit etme şansımız olmadı. Muhtemeldir ki, defterler güncellenmeden önce meydana gelen nüfus hareketleri ile bir kısım mübadil başka yerlere göç etmiştir. Buna 1926'da biten mübadelenin hemen sonrasındaki Yugoslavya, Bulgaristan ve Romanya göçmenlerini de ilave edersek % 30'luk oran daha da yukarılara çekilebilir.

Elbette bu iskân, göçen Rumların metruk gayrimenkullerine yapıldığı için, nüfusun belli bölgeleri daha az, belli bölgeleri de daha yüksek oranda etkilediği söylenebilir. Niğde'ye yapılan mübadil iskânı, Niğde merkez kaza 21 köyüyle, Bor merkez kaza ve bir köyüne, Ulukışla merkez ve üç köyüne, yalnızca 6 hane olarak da (Maden Mahallesi NKD) Çamardı merkez kazaya yerleştirilmişlerdir.

Dolayısıyla etnik yapı olarak etkilenme daha çok iskân işlemlerinin yapıldığı, Niğde, Bor, Ulukışla ve çok az da Çamardı ilçeleri için geçerlidir. Altunhisar ve Çiftlik ilçelerine yönelik mübadil iskânı olmadığı için buralarda demografik yapıda bu tür etkileşim olmamıştır. Bunun gibi; mübadele öncesinde bazı yerlerde yalnızca Rum nüfus yaşıyor, bazı yerlerde Türk halkla birlikte yaşıyorlardı. Bu itibarla farklı köy ve kasaba-

¹ 1914 tarihli, 32 vilayetin demografik yapısının yer aldığı haritadaki rakamlara göre ise, Niğde'de 227100 Müslüman (% 78,5), 58312 Rum (% 20) ve 5705 Ermeni (% 1,9) yaşamaktadır. Bkz. Mustafa Keskin, "Milli Mücadele Başlarken Anadolu'nun Demografik Yapısı" Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 3, s. 469-483.

² Bu rakam Türkiye genelinde meydana gelen azalmanın oranı dikkate alınarak hesaplanmıştır.

larda demografik değişimin yine farklılık arz etmesi tabidir. Bazı köylerde nüfustaki değişim % 100 olurken bazı köylerde bu oran daha azdır.

Türkiye'ye yapılacak iskânın gerçekleştirilmesinde ideal ölçüler dikkate alınmıştır. En önemli kriterde Türkiye'ye getirilecek göçmenin Yunanistan'dan ayrıldığı doğal çevreye uygun bir doğal çevrenin bulunması ve göçmenin buraya yerleştirilmesiydi. Çünkü Yunanistan'dan gelen bu göçmen aileler büyük oranda tarım kökenli aileler olduklarından, bunlar alışı geldikleri üretim türlerini ve yöntemlerini Türkiye'de de uygulayacaklardı. Kendi üretim biçimlerine uygun olmayan bir çevreye yerleştirilmeleri durumunda, göçmenin bu yeni ve farklı koşullara ayak uydurması imkânsızdı (Arı, 1999:97-114). O yüzden Yunanistan'da tütüncülükle uğraşan, bu faaliyetlerini yürütebileceği alanlara, zeytincilikle uğraşanlar buna uygun alanlara, tarımla uğraşanlarda tarımın yapılabileceği alanlara yerleştirilecekti. Bu maksatla Yunanistan'da bir ön çalışma yapılmış ve mübadeleye tabi Müslüman ahalinin durumu hakkında tespitlerde bulunulmuştur. Söz konusu tespitler doğrultusunda da bir tablo oluşturularak kimlerin nerelere yerleştirileceği belirlenmiştir. Bu tabloya göre Kesendire, Poliroz, Sarışaban, Avrethisar ve Nevrekep'tan 20.000'i Zeytinci, 55.000'i, Çiftçi-Bağcı 15.000'i Tütüncü olmak üzere toplam 90.000 kişinin Çatalca, Tekirdağ, Karaman ve Niğde'ye yerleşmesi planlanmıştır (İskân Tarihçesi, 1932:18; Pavlidis, 1997:34; İpek, 2000:42).

Ancak belirtmek gerekir ki; planlamada öngörülen, uygulamada hayata geçirilememiştir. Mesela planda, Kesendire, Poliroz, Sarışaban, Avrethisar ve Nevrekep ahalisinden olan mübadillerin Niğde'ye iskân edilmeleri öngörülmüştür. Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü ile Çamardı, Bor ve Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüklerinin arşivlerinde (Niğde, Bor, Çamardı, Ulukışla NKD) yapılan araştırmada, daha çok Malatya ve havalisine yerleştirilmesi gereken, Kozana, Kesriye ve Girebene ahali ile Amasya, Tokat ve Sivas'a yerleştirilmesi gereken Kayalar ve Karaferye ahali Niğde ve çevresine iskân edilmiştir.

a. Niğde Merkez İlçe ve Köylerine Etkisi

Niğde merkez kaza ve köyleri itibarıyla dağılımı aşağıda görüldüğü gibidir.³

³ Bu tespitler, Niğde İl ve Bor, Çamardı ve Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlükleri'nin arşivinde bulunan ve güncellenmiş olan Nüfus Kayıt Defterlerinden yapılmıştır. Defterler güncellenmiş olduğu için, başka yere nakil gitmiş, göçmüş olan haneler ile sonu gelmiş haneler yoktur. Aslında Nüfus Kayıt Defterleri'nden iskân edilen mübadillerin kesin sayısı ve nüfusa ilişkin diğer özellikleri tespit edilebilirdi. Ancak, Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü arşivlerinde bulunan eski defterlerin yıpranmış olması, güncellenen defterlerde de kayıtların eksik olması dolayısıyla kesin sayı tespit edilememiştir.

Mahalle veya Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Toplam Nüfus
Saruhan Mah.	3	5	4	9
Tırhan Mah	58	112	122	234
Kayabaşı Mah.	213	380	394	774
Aktaş Köyü	393	706	808	1514
Yeşil Gölcük Köyü	195	426	472	898
Uluağaç Köyü	136	283	278	561
Hasaköy	151	376	377	753
Konaklı	143	278	274	552
Dikilitaş	76	172	185	357
Çarıklı	75	137	181	318
Hançerli	48	90	86	176
Hamamlı	21	42	49	91
Kumluca	10	32	26	58
Yeşilburç	4	4	7	1
Küçükköy	5	15	14	29
TOPLAM	1531	3058	3177	6235

Tablodan anlaşıldığına göre; Niğde merkezde 3 mahalle ve 12 köye 1531 hanede 3.058'i erkek, 3.177'si kadın olmak üzere toplam 6.235 kişi⁴ iskân edilmiştir. Hemen her iskân bölgesi için rakamlara dikkat edilecek olursa, mübadil kadın nüfusu daha fazladır. Niğde merkez Tırhan mahallesine gelen 58 hane, 112'si erkek, 122'si kadın toplam 234 nüfus Kozana'nın Hacılar ve Çobanlar (Çobanlı) köylerinden gitmiştir (Tırhan Mahallesi NKD). Kayabaşı mahallesine iskân edilen 213 hanede 380'i erkek, 394'ü kadın toplam 774 nüfus Kesriye'nin Hurpışte nahiyesinden gelmiştir (Kayabaşı Mahallesi NKD). Saruhan mahallesine 3 hane 5 erkek ve 4 kadın olarak gelen mübadillerin ise 1 hanesi Hurpışte, 2 hanesi de Kozana'dan gelmişlerdir (Saruhan Mahallesi NKD). En yoğun iskânın yapıldığı yer olarak görünen Aktaş köyüne 393 hane 706 erkek ve 808 kadın olmak üzere 1.514 kişinin hemen tamamı Kozana mübadili olup çok azı Kozana'nın köylerindedir (Aktaş NKD). 195 hane ile Yeşil Gölcük köyüne gelen 426'sı erkek, 472'si kadın toplam 898 mübadil ise Kozana'nın Akpınar, Yeşilköy, Kaşlı, Yenice ve Sarmalar köylerinden göç

⁴ Mübadil olarak iskân edildiği bilinen bu sayının çeşitli sebeplerden ötürü tespit edilemeyenlerle birlikte düşünüldüğü zaman yüksek olacağı muhakkaktır.

etmişlerdir (Yeşil Gölcük NKD). 136 hanede 283 erkek, 278 kadın toplam 561 nüfustan oluşan Uluğağ köyü mübadilleri de, Kozana, Girebene ve Girifçe'den gelmişlerdir (Uluğağ NKD). Hasaköy'e 151 hane, 376 erkek, 377 kadın toplam 753 nüfusla gelen mübadiller, Kesriye'nin Karamanlı, Üsküpler, Aşıklar, Sofular, Adilova ve Kozana'nın Çobanlı, Şahinler ve Karaferye'nin Köseler köylerinden gelen mübadillerdir (Hasaköy NKD). Konaklı'ya iskân edilen 143 hane 278'i erkek 274'ü kadın toplam 572 nüfusun tamamı tıpkı Aktaş köyü gibi Kozana göçmenidir (Konaklı NKD). 76 hane 172 erkek 185 kadın olmak üzere toplam 357 kişi olarak Dikilitaş köyüne iskân edilenler de tamamen Kozana'dan gelmişlerdir (Dikilitaş NKD). Çarıklı köyüne yerleştirilen 75 hanede 137 erkek 181 kadın 318 nüfus ise, Kozana merkez ile Harıllar ve Ciciler köylerinden göçmüşlerdir (Çarıklı NKD). 48 hane 90 erkek ve 87 kadın toplam 176 nüfus olarak Hançerli köyüne yerleştirilen nüfusun büyük bir kısmı Kesriyeli çok azı da Hurpiştelidir (Hançerli NKD). 21 hane 42'si erkek 49'u kadın toplam 91 kişilik Hamamlı köyü mübadilleri de Kozana ve Kesriyelidir (Hamamlı NKD). 10 hane 32 erkek 26 kadın 58 nüfusu olan Kumluca köyü mübadilleri de Kozana ve Kersiy'e'den gelmişlerdir (Kumluca NKD). Yeşilburç köyüne yerleştirilen 4 hane yalnızca 4 erkek ve 7 kadın toplam 11 mübadil de Kesriye ve Kozana göçmenidir (Yeşilburç NKD). 5 hane 15 erkek ve 14 kadından oluşan toplam 29 kişilik Küçükköy mübadillerinin ise tamamı Kesriye'lidir (Küçükköy NKD).

b. Bor Merkez İlçe ve Köyelerine Etkisi

Bor merkez ilçe ve Kavuklu köyüne iskânı yapılan mübadillerin dağılımı da şöyledir:⁵

Mahalle veya Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Toplam Nüfus
Aşağı Sokubaşı Mh.	61	136	133	269
Yukarı Sokubaşı Mh.	115	254	286	540
Kavuklu Köyü	74	128	131	259
TOPLAM	250	518	550	1068

Bor merkez iki mahalle ile Kavuklu köyüne 250 hanede 518'i erkek 550'si kadın 1.068 mübadilin iskân edildiği burada da kadın nüfus biraz fazla görünmektedir. Bunun sebebi erkek nüfusun Yunan baskısı sırasında öldürülmüş ya da önceden Yunanistan'dan kaçmış olması olabi-

⁵ Kavuklu Köyü Mübadelenin uygulandığı sıralarda Ulukışla kazasına bağlıdır.

133'ü kadın toplam 269 nüfus olarak yerleştirilen mübadiller, Kesriye merkez ile Papreško, Revani ve Işıklar köylerinden göç etmişlerdir (A. Sokubaşı NKD). 115 hanede 254'ü erkek 286'sı kadın olmak üzere toplam 540 nüfus olarak Yukarı Sokubaşı Mahallesi'ne iskân edilen mübadiller Kesriye'nin Piriştini, Dobraviçe, Çotruk, Revani, Kapancık ve Kırilen köylerinden gelmişlerdir (Y.Sokubaşı NKD). Kavuklu köyü'ne iskân edilen 74 hane, 128 erkek, 131 kadın toplam 253 nüfus ise, Kozana'nın Ahatoba, Işıklar ve Kazancı köyleri göçmenidir (Kavuklu NKD).

c. Ulukışla İlçesi ve Köylerine Etkisi

Ulukışla kazasına bağlı köylere iskân edilen mübadillerin dağılımı da şöyledir:⁷

Mahalle veya Köy	Hane Sayısı	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Toplam Nüfus
Ovacık Köyü	43	130	115	245
Maden Köyü	27	56	51	107
Karacaören	12	23	19	42
TOPLAM	82	209	185	394

Ulukışla'nın köylerine 82 hanede 209'u erkek 184'ü kadın 394 kişi yerleştirilen mübadillerin Niğde ve Bor'un aksine çok az da olsa erkek nüfusun fazla olduğu görülüyor. Ovacık Köyü'ne 43 hane 130'u erkek, 115'i kadın olmak üzere toplam 245 kişi olarak yerleştirilen mübadiller Kozana'nın merkez ile Öküzoba, Adiloba, Işıklar, Ahadoba ve Sofular köylerinden göç etmişlerdir (Ovacık NKD). 27 hanede 56'sı erkek, 51'i kadın toplam 107 kişi olarak Maden köyü'ne yerleştirilen mübadillerin ise tamamı Kozana göçmenidir (Maden NKD). Karacaören Köyüne yerleştirilen 12 hanede 23 erkek 19 kadın toplam 42 mübadil ise Kozana'nın Okçular köyünden gelmişlerdir (Karacaören NKD).

Mübadile kapsamında önemli miktarda Rum nüfusun göç ettiği Çamardı ilçesine çok fazla Yunanistan mübadilinin iskân edilmediği gö-

⁶ Gürhan Tosun Öğretmen, İkinci Kuşak Mübadil, Gürhan Tosun'un dedesi, önce Amerika'ya kaçmış daha sonra Türkiye'ye gelerek ailesini bulmuştur.

⁷ Merkez İlçeye de yerleştirilmiş mübadil olduğu bilinmekle beraber tabloya yansıtacak bilgiler elimizde mevcut değildir.

rülmektedir. Buraya daha çok, o dönemde Anadolu’da muhacir ve mülteci kapsamında olan evsiz barksızların yerleştirildiği anlaşılıyor. Bununla beraber Çamardı merkez Maden mahallesine 6 hanede 9’u kadın 9’u erkek olmak üzere tamamı Kozanalı 18 mübadil iskân edilmiştir (Maden Mahallesi NKD).

SONUÇ

Elbette binlerce insanın bir yerden bir yere naklini sorunsuz bir şekilde gerçekleştirerek, onların üretime katılmalarını sağlamak kolay bir iş değildir. Gelen insanlar her ne kadar yerli halkla aynı millete ve dine mensup olsalar da, asırlarca farklı coğrafyalarda yaşamış olmalarından dolayı değer yargılarında ve yaşayış tarzlarında bir takım farklılıkların oluşması doğaldır. Dolayısıyla gelen mübadiller ile yerli halk arasında bir takım sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda uyum problemleri yaşanmıştır. Ancak bu anlaşma, her şeyden önce Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni azınlık probleminde kurtarmıştır. İstanbul’da bırakılmış olan az sayıdaki Rum azınlığın zaman zaman baskı unsuru olarak kullanılma gayretleri dikkate alındığında konuyu önemi daha iyi kavranacaktır. Bu durum batılıların iç işlerimize karışma vesilesini ortadan kaldırmış olmanın ötesinde, Anadolu’ya yönelik Yunan iddialarının dayanağını da yok etmiştir. Ayrıca giden Rumların yerine Türk unsurun gelmiş olması Türkiye için milli devlet olma fırsatını vermiştir.

Türkiye genelinde ortaya çıkan bu sonuçlar şüphesiz Niğde için de söz konusudur. Mübadele ile demografik yapısı en çok etkilenen yerlerden birisi Niğde’dir. Mübadele öncesinde nüfusunun yaklaşık % 30’u gayrimüslim iken, mübadelenin uygulanmasından sonra % 100 bir Müslüman-Türk şehri haline gelmiştir. Belki Niğde açısından giden halkın büyük bir kısmını Ortodoks olmakla beraber Türk olduğu söylenebilir. Bu da ayrılış sırasında bir hüzne sebep olmuştur. Fakat bugün gelinen noktada –başlangıçta bir takım uyum problemleri yaşanmış olsa da- Niğde’nin birbiriyle kaynaşmış homojen bir şehir durumuna gelmiş olması oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- AĞANOĞLU H. Y.: (2001), **Osmanlı’dan Cumhuriyete Balkanların Makus Talihî, Göç**, Kum Saati Yay., İstanbul.
- Aktaş Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- ARI K.: (1999), “Türkiye’de Toprak Mülkiyeti ve Tarımsal Değişmede Mübadiller” **Blaço 98**, 75 Yılda Köylerden Şehirlere, T.İ.B. Yay., İstanbul.
- ARI K.: (2000), **Büyük Mübadele, Türkiye’ye Zorunlu Göç. (1923–1925)**, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul.

- Aşağı Sokubaşı Mahallesi, Nüfus Kayıt Defteri, Bor İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Çarıklı Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- DEMİRÖZÜ D.: (t.y.)1922, Zorunlu Göç, www.lozanmubadeleleri.org .
- Dikilitaş Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Hamamlı Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Hançerli Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Hasaköy, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- İPEK N. (2000), **Mübadele ve Samsun**, Ankara:2000, TT Kurumu Yayını
- Karacaören Köyü Nüfus Kayıt Defteri, Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Kavuklu Köyü Nüfus Kayıt Defteri, Bor İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- KESKİN M.(), “Milli Mücadele Başlarken Anadolu’nun Demografik Yapısı” Erciyes Üniversitesi, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 3.
- Konaklı Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Kumluca Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Küçükköy, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Maden Köyü Nüfus Kayıt Defteri, Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Maden Mahallesi Nüfus Kayıt Defteri, Çamardı İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Niğde İl ve Nüfus Müdürlüğü ve Çamardı, Bor, Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü, İlgili mahalle veya köylerin Nüfus Kayıt Defterleri.
- Ovacık Köyü Nüfus Kayıt Defteri, Ulukışla İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Saruhan Mahallesi Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- SOSYAL İ.: (1989), **Türkiye’nin Siyasal Antlaşmaları**, (1920–1945), 1. Cilt, TTK. Basımevi , Ankara.
- Tırhan Mahallesi Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Uluağaç Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Yeşil Gölcük Köyü, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Yeşilburç, Nüfus Kayıt Defteri, Niğde İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.
- Yukarı Sokubaşı Mahallesi Nüfus Kayıt Defteri, Bor İlçe Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü Arşivi.